

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscripte nu se
retrimite.

INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelich,
Nachfolger; Anton Oppelich, J.
Nemescher; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.

Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o colonă 6 or. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVII.

„Gazeta” iese în fă-care și.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare,
Tergulul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 137.

Brașov, Mercuri, 22 Iunie (4 Iulie)

1894.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Iulie 1894 st. v.

se deschide nou abonament,
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

In cestiunea culturale naționale.

Brașov, 21 Iunie v.

Dacă n'amăv în vedere marea
luptă pentru redobândirea drepturi-
lor noastre politice, ce ține astăzi
în încordare totă suflarea românească,
ni-s'ar păre o enigmă împrejurarea, că
tocmai în aceste zile de grea încercare,
când ascuțișul sabiei dușmane
este îndreptat cu atâta furiă asu-
pra limbei și culturale noastre națio-
nale, — pare a se ivi între noi un
fel de stagnațiune, ca se nu dicem
chiar regresiv în ceea ce privește en-
tusiasmul pe acest terenu de luptă
culturală și națională.

Să ne aducem aminte numai

cu câțiva ani înainte de asta, ce
avânt frumos începuse să ia între
noi lupta pentru cultura națională,
ce emoluțiune nobilă începuse a se
încinge între învățătorii noștri, cari
pe'ntrecute se siliau cu ocaziunea
esamenelor să se distingă cu pro-
gresul făcut în scolar, în timp ce
din partea conducătorilor și frun-
tașilor noștri începuseră a se lua
diferite măsuri pentru controlarea
învățământului nostru popular și
pentru încurajarea învățătorilor.

Atunci aveam dese ocazii
de a auzi, că cutare și cutare înv-
țător, din propriul său îndemnu,
a deschis în decursul vacanțelor
de veră câte-un curs pentru înv-
țarea diferitelor lucruri de mână,
alții pentru învățarea muzicii și așa
mai departe; ba la exemplul fra-
ților noștri Bănățeni, începuseră
unii preoți și mai ales învățători,
de-a înființa și prin unele comune
ardelenesci de-ale noastre coruri de
plugari.

Era, în adevăr, foarte îmbucu-
rător avântul acesta și speram,
că el va lua întinderi din an în
an mai mari. Eram cu atât mai
îndreptățiți în această așteptare a
noastră, fiindcă crescerea progresivă
a zelului pe terenul culturale națio-
nale ni-se impune, ca un postulat
al timpului, un postulat cu atât
mai mare, cu cât mai vehemente
sunt prigonirile, îndreptate contra
noastră pe acest terenu.

Nu dicem, că dor nu s'ar face
și astăzi progrese de felul acestor-
a, ba suntem chiar convinși, că
mai ales din partea autorităților
noștre confesionale, fără deosebire
de caracter bisericesc, s'a desvol-
tat, mai ales în anul din urmă,
un zel deosebit pentru asigurarea
viitorului învățământului nostru
popular.

Trebuie să recunoștem de altă
parte, că în măsură mai multă sau
mai puțin regretabilă ne-am ab-

tut delă calea mult folosită, ce-o
luaserăm acum câțiva ani. Sun-
tem, cum se dice, în toiul esame-
nelor, când altă dată prin comu-
nele noastre românesce se manifesta
o adevărată mișcare culturală, esa-
menele începuseră a deveni pentru
poporul român delă sate totă ată-
tea însuflețite serbări de cultură na-
țională, ér redacțiunile ziarelor nos-
tre abia puteau răsi cu publicarea
număroșelor raporturi și corespon-
dențe privitoare la aceste esamene.

În comparațiune cu timpul de
atunci, astăzi nu numai că nu sun-
tem mai înainte pe acest terenu,
dér ni-se pare chiar, că am fi per-
dut din entiasmul manifestat în
direcțiunea aceasta.

O constatare de felul acesteia
nu poate fi indiferentă pentru noi, căci
orî cât de mândri am fi pe însu-
fleșirea națională, de care sunt p-
trunse astăzi toate inimile românesce,
nu trebuie însă de altă parte să per-
dem din vedere, că temelia luptei
noștre o formeză cultura națională.
Aci zace pondul acțiunii, de aci de-
rivă în primul loc luptele noastre
de azi și aci este fortăreța aceea
scumpă, pe care au asediat adver-
sarii noștri și delă a căreia liberare,
orî cucerire depinde viitorul popo-
lului românesc.

De aceea nu esitam a atrage
atențiunea fruntașilor noștri delă
sate asupra acestei împrejurări, con-
jurându-i serbătoresce, să nu lase în
neglijare terenul de luptă pentru
înaintarea culturale noastre naționale,
căci delă acesta depinde viitorul
poporului, de aici atărnă isbenda
noastră în viitor.

Pressa italiană pentru cauza noastră.

Pressa italiană continuă a-se ocupa
cu mult interes de mersul lucrurilor
dintre Români și asupritorii lor maghiari.
Ea aduce notițe scurte, ba de multe ori
articoli voluminoși, în care se arată to-
te

ilegalitățile și volnicioile, ce le fac
asupra noastră îmbuibății stăpânitorii ai zilei,
înfi-
rând fără cruțare și cum se cuvine, tirania
și intoleranța națională, ce'n vécul nostru
luminat, o esercită guvernul și societate
maghiară asupra poporului român.

Ziarele italiene „L'Epoca”, „La Sveglia”,
„Verona Fedele”, „Il Paese”, „Il Faro Romag-
nolo”, „L'Osservatore Cattolico”, ce le-am pri-
mit azi, publică toate notițe scurte, dér mé-
duose despre cele mai noue persecuțiuni
și ilegalități comise de stăpânirea ungu-
rescă și slujbașii ei contra Românilor.

În special ziarul „La Sveglia” delă
30 Iunie publică un lung articol intitulat
„Le monstruosita della tiranide” (Mon-
struositatea tiraniei), în care se ocupă cu
multă cunoscință de cauză și temeinică de
raporturile încordate dintre Maghiari și
Români; arată cum Români sunt cu sute
de ani înainte locuitorii Transilvaniei, Bă-
natului, Maramureșului, și Crișaniei; cum
tote victoriile răsbóielor au fost câști-
gate numai cu ajutorul puternic al Ro-
mânilor, cari în diferite rânduri, cu jert-
fele lor de sânge, au apărât tronul și
patria etc.

Asuprirea Românilor din Ungaria.

Sub acest titlu ziarul ger-
man „Kreuzzeitung” scrie într-unul
din numerii săi mai recent urmă-
toarele:

Stările din părțile Ungariei și Tran-
silvaniei locuite de Români devin tot
mai acute, mulțămă turbării de asupra
aprobe nebună a organelor guvernului ma-
ghiar. Într'atâta de mare este înverșu-
narea Românilor vătămăți în simțmintele
lor cele mai sante, încât în fă-care și
e de temut, că va erumpe o răscólă, și de
septemăni încoace își trimite marii proprie-
tari maghiari din acele ținuturi familiile
lor în grabă la Pesta, pentru de-a pute fi
scutiți de periculul amenințător al unui
răboiu civil. Se pare, ca și când clica
domnitore din Pesta într'adins ar voi să
provóce un astfel de răboiu.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Din dimensiunea a patra.

Novelă, de Lothar de Breckenendorf.

Era o séră plictisitoare din Noemvre.
Puținii ofiieri, cari erau întruniți în ca-
sină, ce-i drept se încercau în tot
chipul să scurteze vremea lungă, dér dis-
pozițiunea veselă, care domnea altă dată
în această casă, nu se arată de loc astăzi.
Póte, că tocmai lipseau din întem-
plare cei mai veseli societari, póte că voia rea a co-
mandantului se manifestase până în prânză
fórt sever prin muștrări, prin urmare și
societatea era cu totul indispusă, încât
chiar și câte-va glume desperate ale
primului locotenent Windeck, nu erau în
stare să risipescă voia cea rea.

Nu era lucru surprinzător între ast-
fel de împrejurări, că căpitanul Herter,
care iubea muzica, se puse în fine la pian
și începă un marș funebru de Chopin.
La primele sunete festive ale acestei pie-
se se ridică repede tinărul locotenent Hans
de Bernheim, care până acum stătuse se-

rios și tăcut lângă mine și făcă un
semnu de salutare.

— „Voesci să plec deja?”, îl întrebai
eu, óre-cum înstreinat de modul plecării
sale. El afirmă, ca cine-va, care are mare
grabă să plece.

— „Voi merge acasă pe o cale laterală;
ai plăcere să mă însoțesci?”

Póte i-ar fi plăcut mai bine, decât
ași fi refusat invitarea. Dér aveam moti-
vele mele speciale să o primesc, și astfel
câte-va minute mai târziu mergeam un
lângă altul.

Tovarășul meu nu duse nici o vorbă
și tocmai împrejurarea acesta — căci de
cinci zile încoace era fórt tăcut — mă
îndemnă să-i caut societatea. El era cu
trei ani mai ténér ca mine, tocmai de
două-deci și patru de ani, și delă prima
cunoscință ne-am avut fórt bine. Nă-
cut din o familiă veche și bogată, cu
trup și suflet soldat și cu esterior plă-
cut, Hans de Bernheim avea motiv să
se țină de un copil al norocului. Și
acum veselul camarad devenise fără de
veste serios. Trebuie, că îl munea o

măhnire secretă, care l'a schimbat atât de
repede. Imi făcea mare durere, că nu mi-a
spus cauza măhnirii sale, deóre-ce până
acum eram sigur, că am întreaga lui în-
credere.

La început sperasem, că se va fo-
losi de această preumblare, să-și spună, ce
are pe inimă. Când însă persistă în tăcerea
sa, mă hotărî să-l întreb despre cauza
înrîstării sale.

— „Ah, nu e nimica”, duse el. „O indis-
pozițiune trecătoare — ceva ridicul póte!
Mi-ai face o plăcere, decât nu ai lua de
loc notiță despre acesta?”

Tocmai treceam pe lângă o lampă și
observai, că i s'a urcat sângele în față.
Și în tonul cuvintelor sale tremura o
agitare, care era în contrast viu cu cu-
prinsul vorbelor. Nu mă îndestulă dec
cu răspunsul său evasiv, ci îl rugai
să-mi spună sincer, ce are.

— „Imi vine greu să vorbesc despre
acesta”, răspuse el, „fără îndoială vei
ride de mine, trebuie să sci însă, că e lucru
serios.”

— „Îți promitu solemn, că nu voi face

asa ceva. O afacere, care te indispune de
sigur că nu va fi pentru mine ridicul.”

El se opri și mă privi cu ochii săi
melancolic.

— „Ei bine! Póți să pretinși veselia
delă un om, care e sigur, că peste
câte-va zile, ba chiar septemăni, va fi un
om mort?”

— „Bernheim!” esclamai eu înspăim-
tat, „ce va să dăcă acesta? Ai vre-un
duel?”

El făcă o mișcare negativă. „Nu așa
ceva. Până acum mi-e necunoscut modul
cum voi trece pe lumea cealaltă. Dér cum
că așa ceva e iminent, nu mai încap
nici o îndoială.”

Prima mea grijă se schimbă în mă-
niă. „Ce, lași să fi influințat de presim-
țiri de morțe, ca o femeie bătrână? Ascultă,
Hans, decât e vorba de-o asemenea prostie...”

— „Sciam dinainte, cum vei judeca des-
pre acesta”, mă întrerupse el. „Aceste
sunt lucruri, cari se sustrag delă or-
ce discutiune. Să nu mai vorbim dec
despre acesta!”

— „Oho, așa în grabă nu scapi de mine.

Astfel guvernul maghiar, după cum se anunță prin telegraf, printr'ordinațiune dela 20 Iunie a *disolvat* partidul național român, într'un mod, ce-și bate joc de orî și ce lege, cerîndu dela acesta arătare de statute aprobate din partea oficialor, și cari sînt documente existența lor legală. Comitetul partidului român, care există din 1881 și n'a venit pînă acum niciodată în conflict cu oficiile, n'a putut arăta astfel de statute, după-ce nici un partid național s'eu politic dintre cîte există în Ungaria, n'are astfel de statute, și deorece guvernul fără îndoială ar fi respins cererea pentru aprobarea statutelor de felul acesta. Acum i-s'a făcut cunoscut președintelui comitetului partidei, Dr. Rațiu, că într'ega partidă română are să-și curmeze activitatea pe lângă pedepsa de urmărire strictă judecătorească a tuturor membrilor ei. *Acastă ne mai auzită lovitură asupra celei din urmă rămășițe a unei organizațiuni naționale, a mărîtă inversunarea între Români la cel mai înalt grad.*

Totodată guvernul a decretat, ca procesul intentat în contra a 42 studenți români, a cărui singură substrat este pretinsa agitațiune contra naționalității maghiare, să decurgă înaintea judecătorilor din Pesta, deorece aci el e sigur de judecatori și jurați în înțeles maghiar-șovinist.

Apoi pentru de-a suprima pe viitor orî și ce manifestare esternă a simțământului național român, procuratura de stat din Clușiu a ridicat o acuză contra unui mare număr de femei și fete române, pentru-că aceste cu ocaziunea procesului Memorandului, au purtat cocarde cu colorile române.

Multe mii de țărani români, cari au fost de față în Clușiu la începerea procesului Memorandului, nu numai că sînt maltratate în modul cel mai ilegal din partea gendarmeriei ungare, ci acum s'a intentat la diferitele judecatorii o sumă imensă de procese contra lor, numai pentru-că au cutezat să meargă la Clușiu, la această comediă justițiară.

Imormântarea lui Carnot.

Duminecă d. a. s'a făcut în Paris imormântarea lui Sadi Carnot, fostul președinte al Republicii franceze. Se asigură, că o pompă funebră de felul celei ce s'a desfășurat Duminecă pe stradele Parisului, nu a vădit vécul nostru, și e întrebare, decă se va mai vedea vre-odată încă.

Totă Europa, totă lumea cultă a urmat, cu regrete adînci, cosciugul lui Carnot, împodobit cu cununile tuturor regentilor de pe continentul european.

Aprópe două milioane de franci

s'au cheltuit în Paris pentru flori, cu cari încununat, a intrat cosciugul lui Carnot în templul nemuritorilor: în Pantheon.

Deja Duminecă dimineața la ora 9 era o extraordinară mișcare în întreg Parisul. Dela Elysée și pînă la biserica Notre-Dame nu se putea vedea, decăt un ocean de lume curiosă.

Dinaintea casei mortuare se prezentă la același timp cel puțin 600 ofițeri, er în palatul președintelui n'au fost permisi să intre, decăt generalii. Într'un salon separat au intrat marii ambasadori și atașii militari. În frunte era marele ambasador al Rusiei cu întreg personalul, după el urma ambasadorul austro-ungar, englez, german, italian cu întreg personalul; după aceștia urmau ambasadele statelor mai mici, între cari nu lipsiau nici plenipotențiații Japoniei, Chinei și a Siamului.

După 10 ore s'aude sunet de trâmbiță, se vedu lănceri făcîndu spălură de ambe părțile pieței. În momentul următor un faeton intră pe porța palatului, și din el se dă jos Casimir-Perier, noul președinte al Republicii, la pieptu cu marele cordon al legiunei de onoare. El intră în salonul mortuar și se plecă adînc înaintea catafalcului.

De-odată bubuituri puternice de tun, cutremură aerul; era semnalul, că s'a început ceremonia funebră. Un preot stropesce cu apă sfințită cosciugul, pe care îl ridică 10 omeni.

Lângă sicriu, care fu scos, mergu membrii familiei: cei trei fii Sadi, François și Ernest, apoi fratele mai mic, nora și vărul răposatului. Alături stau trei diaconi: Poujou, Berthot și Prairau, cari au fost dn față la atentatul din Lyon și la expirarea lui Carnot, și pe cari familia i-a chemat să se alature la doliul ei. În dată după membri familiei urmăz Casimir-Perier.

Când s'a deschis porța uriașă și carul mortuar a trecut prin ea, în masă colosală de public se face o mare mișcare. Conductul era imponent. Chiar în frunte mergea o asistență militară în doliu, urmau apoi căruțele cu flori, înainte mergîndu trăsura, pe care erau așezate cununile monarhilor; urma apoi carul mortuar, la vederea căruia ochii tuturor se scaldă în lacrimi, er femeile plîngu cu glas mare.

Asupra fi-căruia stăpînia o impresiune indescriptibilă, care se manifesta în cele mai diferite moduri.

Casimir-Perier, deși pe-o căldură mare, avea capul descoperit. Toți bărbații urmăz acestu exemplu. După noul președinte al Republicii urmau marii ambasadori, apoi juii, profesorii dela universitate, deputații diferitelor reuniuni, după cari urmau elevii școlilor militare.

Imensa mulțime de public strîga mereu: „Vive la Republique“.

Dinaintea palatului primăriei conductul s'a oprit pe-unu moment; căldura era așa de mare, încăt bărbați și femei cădeau fără conștiință la pămînt.

A fost nespuse de mărîtă retragerea în biserica Notre-Dame, unde serviciul funebru l'a săvîrșit însuși arhiepiscopul Richard. Cu ocazia acesta s'a auzit și clopotul uriaș din Notre-Dame, care nu se trage decăt la ocazii extraordinare.

Când cosciugul a intrat în biserică, generalul Saussier, care cu întreg statul major ocupă partea stîngă a intrării, salută cu sabia.

După săvîrșirea ceremoniei funebre, care a durat 2 ore, cosciugul a fost dus în Pantheon. Aici ministrul-președinte Dupuy a ținut un discurs, în care a premărit meritele lui Carnot pentru Republică. Au mai vorbit De Mahay, vicepreședintele camerei, Challemel Lacour, președintele Senatului și generalul André.

Cu acesta ceremonie funebră s'a sfîrșit, er osîmintele lui Carnot au fost puse pentru vecinică odihnă în cripta pregătită anume.

Situațiunea în Bulgaria.

Colaboratorul țiarului rusesc „Nove Vremja“, cunoscut sub pseudonimul „Old Gentleman“, care cu aprobarea prințului Ferdinand a fost trimis de directorul numitului țiar, H. Savorin, la Sofia, descrie situațiunea din Bulgaria, precum urmăz:

Certele între partide au încetat. Tote partidele, afară de aderenții lui Stambulov, s'au unit într'aceea, ca să procedă comunu la viitoarele alegeri pentru Sobranje. În provincie se pôte observa pretutind o mișcare rusofilă. Asupra căderii lui Stambulov domnesce o bucurie via generală, și nu mai pôte fi vorba de întorcerea lui la conducerea guvernului. Stambulov totuși mai crede, că poziția ministrului Stoilov-Naevevič nu va fi de lungă durată, și e de părere, că nu se va pôte ține la cîrmă mai mult, ca cinc luni. Stambulov nu va părăsi Bulgaria, ci va rămîne în Sofia, s'eu Tirnovo, și va aștepta compunerea Sobraniei.

Stoilov, Radaslavov și Toncev sîntu expres pentru dinastia Coburgilor, și țin politica acesta de necesară pentru liniștea internă a Bulgariei. Apoi ei au vrut să mai și arate puterilor mari, că Bulgaria voesce să premeargă, în mod onorific, în cestiunile politice externe. Toți trei așteptă, ca prințul de Coburg să fiă în curîndu recunoscut de Europa, ca principe legitim.

Emigranții bulgari încă nu s'au reintors, der așteptă în scurtă timp amnestia. Karavelov încă nu e liberat, der i-s'a făcut în închisore deosebite ameliorări.

Este de mare interes întrebarea, că ce poziție va lua Zankov față cu noul regim.

Stambulov e de părere, că căderea lui e definitivă și că pentru el nu mai există reintorcere. Demisiunea a lăsat după sine un simț de amărăciune în el față cu prințul Ferdinand. Numesce noul minister „socialist“ și așa numite „idei rusefile“, care acum au apărut la suprafață, le ține simplaminte de o amăgire politică, cu care ei voesce să ducă Rusia de nas. Politica lui, a fost, ce-i drept, dușmănoasă, der cel puțin deschisă și dreptă. După părerea lui Stambulov, o apropiere între Bulgaria și Rusia, după tôte cele ce le-a îndepărtat el cât a fost la cîrmă, este absolut imposibilă.

Câteva persoane private au înaintat acuze la judecatorii în contra lui Stambulov. El e așteptat la tôte eventualitățile. Tipografia lui „Svoboda“ a fost închisă de poliție și este blocată de agenți de ai guvernului.

Radaslavov are de gînd a introduce în școlele bulgare limba rusescă, ca obiect de învățămînt obligat.

SCRIRILE ȚILEI.

— 21 Iunie.

Ofițeri amnestiați. Din incidentul imormântării lui Carnot, împăratul Wilhelm a amnestiat pe doi ofițeri franceși acusați de spionaj.

— 0 —

Ruși despre Carnot. Oficiosa rusescă „Petersburgska Vjedomosti“, vorbind de mórtea lui Carnot, dice: „Mórtea lui Carnot este, pentru Rusia doliu totu așa de mare, ca și pentru Francia. Rusia alintă cu a treia Republică, a pus pe catafalcul decedatului o cunună totu cu atăta regrete pentru el, ca și Francia, fiind-că Carnot a fost creatorul apropierei politice a celor două mari state. Rusia n'a respectat în Carnot numai regimul cinstit, care a urmat după presidenția întunecată a lui Grévy, ci a stimat și respectat în el, pe sincerul aderent al unirei durabile dintre Francia și Rusia“.

— 0 —

Și „Universul“. Ieri am adus scirea, că guvernul unguresc a detras debitul poștal, pe întreg teritoriul țerilor coronei ungare, țiarului „Românul“ din Bucuresci. Der apetitul vine mîncîndu. Guvernul unguresc nu s'a mulțimit numai cu atăta, ci printr'un ordin publicat în Nr. dela 22 Iunie al fôiei oficiose „Posta és Távirida Rendeletek Tára“, o-presce și țiarul „Universul“ din Bucuresci, de-a mai intra la noi — în țera lui Papp János.

— 0 —

Sinuciderea unui complice al lui Caserio. „Neue Freie Presse“ aduce următorea scire interesantă: După cum se scie,

Din contră eu afl, că e fôrte bine de a stîrpi superștiția prin rațiune! Vorbesce! Suferi de presimțiri posomorite?“

— „M'ăși puté lesne scăpa de aceste, decă n'ar fi și altceva. Mă ții tu pe mine de un om cu mintea pe jumătate?“

— „Pînă în momentul acesta așa am cređut?“

— „Ei bine, poți să fi și mai departe de această părere. Nici odată n'am cređut în fantome s'eu în efecte secrete ale spiritului. Nimenea nu ride mai tare ca mine, când aud povești despre fantome. Și cu tôte aceste“.

Elu se opr și mă privi.

— „Ei — și?“ l'întrebai eu cu o curiositate crescîndă. „Te-ai schimbat în timpul din urmă?“

— „Decă ai fi pățit ce am pățit eu, n'ai vorbi în tonu atăt de batjocuritor. Când vorbescu faptele, trebuie să amuțesc îndoială“.

— „Orî din gura unui locotenent sună frumos astfel de lucruri. Va să dică și-s'a arătat un spirit?“

Eram numai la câțiva pași de locuința sa și Bernheim mă apucă de braț.

— „Vino la mine și-ți voi istorisi — cu condițiunea, ca să nu spui nimic. Nu am poftă să suferu batjocura unui camarad“.

Firesce, că i-am dat promisiunea făcută. Ne-am făcutu comodi în odaia sa de fumat; servitorul ne aduse o buteliă de vin și după ce ciocnirăm paharele, mă întrebă Bernheim:

— „Sigur, nu ții puțin la spiritism?“

— „Se înțelege“, declarai eu cu sinceritate „nu cred de loc“.

— „Tocmai același răspuns ți l'ăși fi dat și eu acum o săptămînă. Acum însă sciu, că e precipitat. Există mai multe lucruri între cert și pămînt, decăt scim noi. Am dovadă despre acesta“.

— „O dovadă? Și în favorul spiritismului? Sîntu fôrte curios să o aud“.

— „Înainte cu câteva săptămîni, m'î cădu din întempleră o carte în mînă, care tracteză acestu obiect. Era scrisă de un bărbat, care e ținut de — un om în-

semnat pe terenul științific. Cu tôte aceste nu-i succese să mă convertesc la credința în visitele vizibile de pe lumea cealaltă. Lectura mă făcu însă cam gînditor, și ea stîrnise în mine totodată dorința, să vedu în aceaste aparițiuni, cari au putut să înșele și pe un savant atăt de ager. Mă apucai deci să iau parte la o ședință spiritistă — firmu decisu să examinez cu mintea rece, totu ce voiu vedea și să nu mă lasu să fiu trasu pe sfôră prin o șarlataniă. Primele manifestațiuni din împărăția fantomelor, ciocnirurile, musica tainică și răspunsurile scrise pe o tavă, m'î impuseră fôrte puțin, căci din representațiunile scamatorilor sciam, că tôte aceste minuni se pot face pe cale naturală. Cu tôte atențiunea mea cea mare, nu puti descoperi ceea ce ar fi datu bănuelă unei șarlatanii; der aveam pentru pretinsul spirit, care vorbea cu noi, prin mijlocirea unui mediu feminin, o probă, pe care n'ar fi putut să o facă, decă ar fi fostu vorba aici de o șarlataniă.

„Tu scii, că aveam o soră mai mare, care își perdú viața acum opt ani prin o cădere nenorocită de pe cal. Nici unul

dintre cei de față nu putură să o vadă; nimenea nu scia despre felul morții ei, precum și despre afacerile intime ale familiei mele. Așa-dără eu eram pregătit la un răspuns negativ s'eu evasiv, când prin mediu m'î esprima dorința să vedu spiritul sorei mele. Spre surprinderea mea ciocnirurile dîseră „da“. După o mică pauză se desfăcu perdeaua cabinetului, în care ședea mediul legat de mînă și de picioare și dintr'unu nor de negură fantastică iluminată, se ivi, mai întăiu în contur palide, apoi totu mai pronunțate și simile, figura răposatei mele surori“.

— „Imposibil! Ai recunoscut'o în adevăr, Hans?“

— „Cu cea mai mare siguranță! Te asigur, că nu pôte fi vorba de vr'o decepțiune optică. Lumina era slabă, der indetultore pentru-ca să pot observa o mulțime de detaluri. Acesta era pîrul surorii mele, coafura grecăscă cu acul, măr-găritarele cele mari, ce le purta la urechi, și afară de acelea, aceste erau trăsurile blânde și plăcute ale ei, pe cari nici odată nu le voiu uita! Îți poți închipui, ce efect făcu această aparițiune asupra mea, chiar

în Montpellier a fost arestatul anarchistul Laborie, un prieten al lui Caserio. El a mărturisit, că Sâmbătă seara, 11 Iunie, a mâncat cu Caserio într'un restaurant din Montpellier. — Unde pleci? îl întrebă Laborie. — La Lyon... — Pentru ce? — Sunt tras la sorți, ca să asasinez pe Carnot. Amândoi prietenii au discutat mult despre afacerea asta, pe urmă s'au despărțit. Același diavol primește din Montpellier scirea următoare: Judecătorul de instrucție voise să ia interogatoriul unui martor important, cu numele Granier, care cunoștea pe Caserio. Granier dăduse Duminecă seara, pe la 7 ore (înainte de asasinarea lui Carnot) unui prieten: — În acest moment Carnot de sigur e mort. Granier a fost citat pe Marți la parchet. El nu s'a dus, ci s'a sinucis într'un chip oribil. Granier a înțepenit mânerul unui cuțit lung la un zid și apoi s'a aruncat cu pieptul în ascuțitul cuțitului, spintecându-și burta și pieptul. Nenorocitul a murit imediat.

— o —

Omorul anarchist în Livorno. Din Livorno se telegrafiază „Agentiei Stefani“, că în 1 Iulie n. un individ necunoscut a rănit greu c'unui pumnal pe redactorul ziarelor „Gazetta Livornese“ și „Il Telegrapho“, *Bandi*, care în urma gravei răni a murit.

— o —

La esamenul de maturitate dela școlile comerciale din loc, despre care am luat notiță în numărul de er', din erore s'a omis numele d-lor *George Creangă* și *Radu Sulică*, cari ambii sunt a se număra între cei ce au depus esamenul cu bun succes. În total s'au prezentat așadără la esamen 16 tineri, er nu 14.

— o —

Mulțămia publică. Subsemnatul are onore a aduce și pe această cale mulțami- rile sale onoratului Domn Vasilie Munteanu, comersant din loc, pentru bunăvoința, ce a avut de a veni în ajutorul școlii noastre cu suma de 12 fl. 20 cr., din care sumă s'au cumpărat cărți pentru premiarea școlărilor silitori dela școala noastră de pe Tocile (preurbiul Scheiu). Dea bunul Dumnezeu, ca acest domn să aibă mulți imitatori! Brașov, 20 Iunie 1894 *Ioan Suciu*, învățător.

Correspondența „Gaz. Trans“

Din munții apusenii, 16 (28) Iunie 1894.

I.

Cel ce se mânia, rar are dreptate, er cine se mânia, ba chiar își ese din cumpet, nu are nici-odată. — Trăim în timpuri atât de grele, că peste supărările mici, trebuie a-se trece la ordinea zilei.

Dér ori cât de grele ar fi timpurile, când vedem în mijlocul nostru, a Românilor, curente nesănătoase din punct

și fără curentul rece, ce eși din cameră, m'ar fi cuprins fiori de ghiață. Un simțământ de grăză, ce nu l'am simțit nici odată, mi pătrunse sufletul.

— „Și acest spirit — a vorbit cu tine?“

— „Da! cu o voce dulce și lină, care părea că vine din depărtare. Mi-a trebuit multă vreme, până când mi-a succed să adresez prima întrebare fantomei; după aceea însă mi recăstigai prezența de spirit și vorbii cu sora mea, ca și cum ași fi vorbit, când ași fi fost în viață. Răspunsurile ei erau hotărâte și clare, corespunzând în toate amănuntele cu relațiile reale. Ea-mi spuse ziua și ora, înainte cu trei ani, și după cinci ani dela mărtea ei, în care murise mama mea, și când o întrebai, că știe, cât voi trăi, ea își plecă capul cu întristare, și apoi duse cu o voce lămurită:

— „Bucură-te de viață și gustă plăcerile ei cu imbelșugare, căci ne vei urma mai înainte de ce vor înflori trandafirii.“

(Va urma).

de vedere națională, curente menite să altereze caracterul secular al instituțiilor noastre românești — cu durere trebuie să ne călcăm pe inimă și să punem degetul pe rana, ce amenință cu cangrenă.

Sunt convins, că nu de voiă bună, ci silit de împrejurări, a dat *betrana* „Gazeta“ signalul, că unii din clerul mai nou al bisericii unite elevi ai institutelor iesuitice, falsifică vechile moravuri și credința românească, căci introduc în inima propriei bisericii catolice și cu totul străine celei orientale, cărei aparținem noi, Românii, de când suntem.

În lupta noastră de regenerare, conservare și emancipare națională, biserica română de ambele confesiuni a avut și are să aibă încă pentru mult timp un rol de frunte.

Am considerat deci și considerăm de un mare păcat încercarea, de a schimba, așa pe nesimțite, vechile așediminte ale bisericii românești, încercarea de-a despărți pe frate de frate, pe fiil aceleiași mame, prin ce este mai intim omului: prin sentimentele de credință religioasă.

Admonițiunea „Gazetei“ însă n'a produs supărare numai, ci mânia, semn, că ea a conturbat calculii unei lucrări de sobol.

N'a fost la Români, de când e lumea, cestiune studiată cu atâta profunditate și erudițiune, ca și cestiunea S. Uniri, în zilele din urmă. Și scit pentru ce? — Pentru a se dovedi, că documentele autentice contimporane nu mai sunt bune de nimic; că marii bărbați ai bisericii unite, când au scris despre S. Unire, despre aședimintele și urmăriile ei, au scris în hieroglife și caractere conice, așa, că spusele lor nu sunt a se înțelege după usul strămoșesc al limbei române, ci după întorcările sofistice ale școlii celei noue din piscul Tërnavelor.

E ceva și acesta, să ai darul a face albul negru și negrul alb. Numai cât lumea aș nu se mai pte îmbăta cu apă rece. Au omenii păcatul, că judecă și ei.

Când cetim noi în *fia bisericească* din Blășiu atâtea preamări tendențioase la adresa persoanelor catolice străine, a moravurilor catolice și a tot ce este catolic, în capul nostru profan judecata se petrece astfel: Când ar fi vorba de marile interese ale neamului românesc, omenii aceștia mai întâi de tôte își vor pune întrebarea: cum stăm cu *Dominus vobiscum*, cu procesiunile și litiunile s. Crucii, cu ceremonialurile „*rozsa fuzér*“, introduse tot de părintele *Maior* din Roșia-Abrudului la creștinii noștri din parochia d-sale? — Mai întâi acestea, apoi nelmul, limba, legea străbună, că dora de aceea ne dă statul unguresc minte în institutele sale iesuite.

În urma notiței mele, ce s'a publicat în Nr. 119 al „Gazetei Transilvaniei“, credeam, că cei competenți vor face atent pe păr. *Maior* din Roșia, ca s'o mai slăbească cu litiunile, procesiunile și „*rozsa fuzér*“-urile unguresci, că Hannibale anteporțas.

Dér domnii dela „*Unirea*“, în loc de a face acesta, să pună și luându-l în apărare, enunță drept principiu, că credința fiind una, greco-catolică și romano-catolică sunt două noțiuni congruente, respective una noțiune. Prin urmare caracterul român al bisericii noastre greco-cat. nu suferă știrbire și decă resună biserica românească de *Isten irgalmaz nekünk*, spre edificarea națională a Românilor.

Aci, să fiă cu iertare, dér avem și noi mirenii cuvântul, fiind-că vorba e de credința noastră străbună, de conservarea ei între marginile impuse de interesele nestre naționale.

Și aci normative sunt urmările procesiunilor și „*rozsa fuzér*“-urilor la Români uniți, er nu sofisme școlastice ale lor.

Poporul român a sciut și știe, a crezut și crede, că el este una cu frații lui greco-orientali er nu cu străinii romano-cat.; mai știe și mai crede Românul și aceea, că el de Unguri se deosebesce nu

numai prin origine, limbă și obiceiuri, ci mai ales prin lege. Mai mult: Nu crede Românul să mai fiă în lumea acesta lege, cum este legea lui românească. Sunt și acele, cum vor fi, ca cea românească însă totu nu sunt.

Acuma se ivesc în clerul bisericii române unite câțiva indiviți beți de școlasticism și iesuitism. Aceștia vorbesc și scriu cu un fel de dispreț suveran despre aședimintele seculare ale bisericii românești, înaltă până la al șeptelea ceru o biserică la noi ungurescă; încetul și pe nesimțite introduce o sumă de îniri catolice în sinul poporului român unit, întorc frontul și dicu, că Românii uniți nu cu Românii greco-or. sunt totu o apă, ci cu Ungurii catolici.

Ce va să dică acesta, înțelege ori ce cap normal, și se simțese deja în popor acolo, unde s'au pus deja în practică aceste doctrine funeste pentru întregul poporul român.

Prin fraternizarea cu Ungurii cat. se slăbește simțul de solidaritate în poporul român, slăbește forța lui de rezistență. Ascultându adese *Krisztus irgalmaz nekünk*, asistându la litanii și procesiuni unguresci, — se tēmpește simțul sêu național.

Și când e vorba de așa ceva, afară de clarissimi doctori și câțiva stateliți ai lor, mai au și alții cuvântul, masele române unite, căci vorba e nu numai de lege, ci și de neam, ba are cuvântul întregul poporul român.

Unde ducă asemenea încercări meschine, n-o dovedesce, mai mult decât am dori, comuna politică Roșia, unde preoțesce părintele *Ioan Maior*, cel care spală fără, săpun.

Românii gr.-or. din Roșia nu au preot, parochia lor este vacantă. La Rosalii au mers mulți din ei la biserică unită. Aceștia au considerat procesiunile și litiunile unguresci, ca o profanare a bisericii românești. Unul din fruntașii gr.-or. n'a putut să nu dică, plin de amărăciune, că decă ar face el parte din credincioșii bisericii unite, ar imita pe Christos, și ar da cu toți pe use afară, începându seria tocmai cu păr. *Maior*.

Moderațiunea circumspectă, frățietatea cu romano-catolicii au adus însă lucrurile acolo, că pentru Românii uniți din Roșia — onore excepțională — este indiferent, decă ascultă o *misă* ori o *liturgiă* românească. Cei, cari șed în partea superioară a Roșiei, rar și cercetază ei biserica românească. Între cei, cari ascultă *misele* unguresci, totu-deuna e un respectabil contingent de Români uniți.

Și nici o mirare, când însuși preotul, prin atitudinea sa, militază în favorul superiorității catolicilor, pe contul legii străbune.

Convocări.

Cohalm, 1 Iulie n. 1894.

Adunarea generală a despărțământului XXVII (Cohalm) al „Asociațiunii transilvane pentru lit. rom. și cult. pop. rom.“ se convoca prin acesta pe ziua de 3/15 Iulie a. c. la 2 ore p. m. în Comuna Cața (sala școlii), la care adunare se invită onorații membri, precum și toți binevoitorii, cari se interesează de progresul poporului român.

Între obiectele din programă va fi la rând și constituirea subcomitetului desp. pe un nou periodic de trei ani.

Nicolau D. Mircea director desp. *Stroia* actuar.

Teure (Tohá), Iulie 1894.

În urma deciziei de sub nr. 2031/894 al on. tribunal com. din Bistrița, prin acesta convocăm o nouă adunare generală constituantă a acționarilor noiei bănci pe 11 Iulie 1894 la 11 ore a. m. în Teure (Tohá) cu următorul program:

- 1) Constatarea acționarilor și acționarilor reprezentate.
- 2) Constatarea, decă capitalul social este asigurat prin iscălituri.
- 3) Votarea statutelor.

4) Deciderea asupra înființării societății.

5) Alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiare.

6) Deciderea asupra răspunderii fondatorilor.

7) Alte eventuale propuneri.

Fundatorii.

Reghin, 2 Iulie.

Tinerimea română studiosă din Reghin și juru este rugată a-se presenta pe ziua de 12 Iulie n. c. orele 3 p. m. în localitatea școlii române din loc, în număr câtu se pte de mare, pentru a-se consulta asupra arangiarei petrecerei de veră îndătinată.

Ioan Neamțu rig. în jur.

Parteniu Barbu stud. în drepturi.

SCIRI ULTIME.

Hamburg, 2 Iulie La banchetului diariștilor, ce s'a dat ieri aici, s'a întemplat o scenă supărătoare pentru domnii Maghiari. Un student german a ridicat un toast, în care a criticat după cuviință purtarea dușmănoasă a Maghiarilor față cu Românii, apoi a golit paharul în sănătatea și prosperarea poporului român asuprit. Consulul austro-ungar, care era de față, s'a simțit ofensat și a cerut dela primar, care presida banchetului, să chieме la ordine pe student și să-i detragă cuvântul.

Bruxella, 2 Iulie. După „Journal de Bruxelles“ colera se estinde în mod forte îngrijitor în Lättich. Dintre 6 casuri de coleră ivite ieri unul s'a sfârșit cu mărte. Așnopte au mai murit doi omeni de coleră.

DIVERSE.

Un velociped pe apă. Un tineru sub-oficer, anume Bolardin, fiul unu mecanic din Marsilia, a construit unu velociped, care se pte mișca cu aceeași înlesnire pe uscat, ca și pe apă. Invențiunea constă în nisce plăci de aluminiu fixate la extremitățile spițelor roților și cari permitu bicyclistului de a trece de pe uscat pe apă, fără a-și întrerupe cursa. După „Le Progres militaire“, inventatorul ar fi experimentat aparatul sêu la Dunkerque, unde nu numai s'a mișcat singur pe apă, ci a și remorcat cu înlesnire o luntre, în care luaser loc patru oficeri.

„ALBINA“ institut de credit și de economie Filiala Brașov.

Conspectul operațiunilor de casă în luna Iulie, 1894.

Intrate:

Numărare cu 1 Iunie 1894 fl.	5,030.93
Depuneri spre fructificare . . .	102,117.68
Cambii rēscumpărate	78,958.47
Conturi curente	114,536.06
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	9,511.98
Imprumuturi pe produse	4,355.—
Monetă	4,476.89
Comisiuni	4,753.33
Interese și provisiuni	6,781.89
Diverse	6,663.49
	fl. 337,185.72

Eșite:

Depuneri spre fructificare fl.	127,262.55
Cambii escomptate	89,104.46
Conto corentă	67,224.17
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	6,323.—
Imprumuturi pe produse	6,405.—
Monetă	8,846.63
Comisiuni	17,068.10
Interese și provisiuni	1,111.75
Spese și salare	1,153.19
Diverse	4,220.06
Numărare	8,466.81
	fl. 337,185.72

V. Bologa m. p. dirigent. N. P. Petrescu m. p. adjunct. V. Ūvegeșu m. p. comptabil.

Literatură.

La București a apărut o frumoasă colecțiune de versuri, sub titlul: Melancolie, datorite condeiului d-lui Ilie Emanoilă Ighelă, autorul mai multor scrieri literare și beletristice. Prețul unui exemplar, constătorul din 142 pag. cu 67 poezii, este 2 lei. — De același autor a apărut Voluntarul, idilă în versuri (piesă teatrală). Prețul 2 lei.

Ambele aceste scrieri se pot procura și dela librăria: N. Ciurcu, în Brașov.

A apărut. Nr. 1—2 (25—26) din anul II-lea al Revistei de științe universale, „Amicul Progresului Român” din București, cu sumarul următor: Agricultură: Convolvire agricolă, Buletin agricol și comercial, Agricultură în orient, Mijlocul de a face șovarul să nu se mai aprindă, Bălăgarul vechiu și bălăgarul prospăt, Căria grăului, Noptea și plantele, Înțărcarea vacilor, Porumbul. — Viticultură: Studiu comparat al tăerei viței la diferite vii, Sistemul Marcon (cu o ilustrațiune). Horticultură: Leac în potrița putreșirii și septoriei perilor și merilor, Tunderea piersicului, Fumul de tutun în potrița insectelor. — Industrie: Aplicările pastei de lemn, Progresul industriilor în România, Descripțiune a mai multor fabrici din București, Buzău și Craiova; De ale expozițiunii; Lista exposanților. Industriile Mecanice: Descripțiune tehnice ale Motorului Hornsby. Medicina populară:

Amețeala. Științe: Respirația artificială (cu o ilustrațiune). Etnografiă: Ceylon și locuitorii săi (cu o ilustrațiune). Literatură: Crima dela mără; Foița Revistei: Un mic necunoscut, Roman de Alex. Dumăș, (urmare). Economia Casnică: Falsificarea laptelui cu apă; Lapte sterilizat; Intrebuițarea florilor de salcâm; Liqueur de salcâm; Prăjitură de salcâm. Diverso: Bătrânețea la popore; Calao la grădina de aclimația din Paris. Cronica modei, Știința în salone; Forța centrifugă.

In editura librăriei Ciurcu din Brașov a apărut: Greșelile învățătorilor de James L. Hughes, în românește de Vasile Goldiș, profesor. Form. 8° de 103 pag. Prețul 50 cr. — Cartea acesta constă dintr-o mulțime de povește pedagogice practice, care pentru toți bărbații de școlă, dar mai ales pentru învățător și pentru cei ce se ocupă direct cu instrucțiunea, sunt de forțe mare valoare. Învățătorii vor găsi în cartea acesta o călăuză bună și credincioasă, care le va ușura calea spre progres și-i vor pune în posibilitatea de a-și împlini mai cu succesul cămărea lor. De aceea ne și grăbim a recomanda atențiunii lor această folositoare carte.

In Cernăuți a apărut: Novelă de castel, poezie, de T. Robeanu. Reproducțiune din „Gazeta Bucovinei”.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul pieței Brașov.

Table with exchange rates for various currencies like Banconote rom., Argint român., Napoleon-d'or, Galbeni, Ruble rusești, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with financial data from the Vienna stock exchange, including rents and interest rates.

Table with gold and silver rents (Renta de argint austr., Renta de aur austr.) and other financial figures.

Advertisement for 'Anunțuri (insertiuni și reclame)' with details on subscription rates and terms.

AVISURI

Prenumerațiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reînnoiri și când dela 1-ma și 15 a fiecărui luni.

Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebire, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa la-murită și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mensul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Main railway schedule table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Budapesta - Rusava - Vercerova, Budapesta - Arad - Teiuș, and Cucurda - Șorheiu - Regh. săs.

Nota: Orela însemnate în stânga stațiunilor sunt a se oști de sus în jos, cele însemnate îndrepta de jos în sus. Numerii în quadrați cu linii mai negri însemnă orela de nopțe.